

ПРИЙОМИ ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ОРНАМЕНТУ В СУЧАСНОМУ ІНТЕР'ЄРІ

Анотація: При дизайн – проектуванні інтер'єру застосовуються певні прийоми використання українського орнаменту, за допомогою яких простір та об'єкти дизайну мають відповідність з новими вимогами. Досліджено такі прийоми використання українського орнаменту в дизайн – проектуванні інтер'єру як декоративний, технологічний, композиційний, освітлення, зорових ілюзій, естетичного сприйняття, стилізації форми.

Ключові слова: український орнамент, інтер'єр, прийоми, дизайн – проектування.

Постановка проблеми. Стрімкий рух сучасного дизайну породжує можливості у створенні нових течій та стилів. Цікавою тенденцією в проектуванні інтер'єрів є використання національних мотивів. Проте український національний стиль використовується більше як декоративний для більшості закладів громадського харчування. В проектуванні сучасного житлового інтер'єру український орнамент (УО) майже не використовується. Виникає потреба в дослідженні прийомів проектування УО в інтер'єрі.

Підвищення рівня українського мистецтва сприяє поєднанню національних мотивів з такими актуальними сучасними стилями як мінімалізм та лофт. Саме таке поєднання підвищить економічну спроможність продажів українських об'єктів дизайну на єдиному рівні з європейськими. Поєднання нових технологій, матеріалів та набутого століттями УО створить нове бачення національного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Архітектурно – композиційні прийоми розглянуті Сапуною М.Ю. на прикладі мусульманських громадських будівель Криму XII – XVIII ст. [6]. Частково ці дослідження можуть розглядатися як базис для визначення деяких прийомів використання УО в сучасному інтер'єрі.

Окремі дослідження проведені різними авторами для використання певного прийому. Наприклад, питання світла стосовно до проектування світлоколіорового середовища було розглянуто Дубинським В.П.[1]. Коваль Л.М. [2] систематизувала принципи формування дизайну предметно – просторового середовища засобами LED–технологій, не вивчаючи прийом освітлення в цілому.

За своєю сутністю стосовно до корейських національних орнаментів Цой М. вивчав той прийом, що в даній статті називається декоративним [8].

В будь якій праці з основ композиції (наприклад, [5]) можна знайти

інформацію про засоби, елементи композиції, існування неоднозначності сприйняття зорових ілюзій.

Соколюк Л.Д. розглянула проблеми формоутворення та естетичного сприйняття в українському народному мистецтві [7].

В дисертаційній роботі Юрченка І.А [9] досліджено візуальні й морфологічні закономірності УО. В праці Нікішенко Ю.І. [4] розглянуто проблеми функціонування орнаменту в етнічній культурі як засобу комунікації, встановлено його статус і знакові властивості.

Огляд різноманіття УО можна побачити в попередніх досліджень авторів статті, наприклад у [3].

Формулювання цілей статті: виявити прийоми використання УО при дизайн – проектуванні сучасного інтер'єру.

Основна частина. На сьогодні термін «український національний стиль» не має чіткого визначення. Аналіз робіт науковців в даній галузі показав, що недостатньо приділяється уваги створенню художнього образу в сучасному українському інтер'єрі.

Сьогоднішнє бачення національного стилю відображається переважно в закладах громадського харчування або відпочинку. В других видах інтер'єрів УО використовується рідко (рис. 1). Сучасний міський інтер'єр в національному стилі потребує нових концепцій для його вдосконалення.

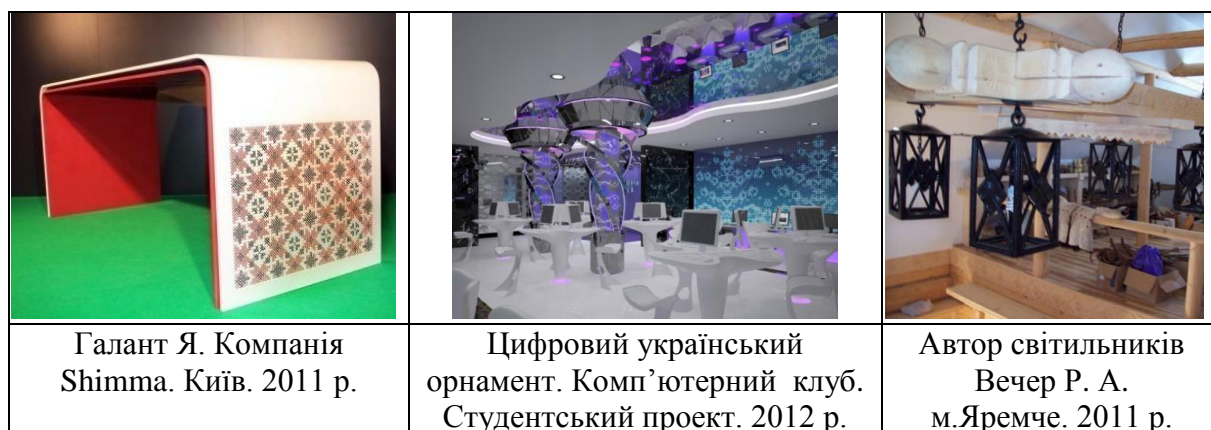

Рис. 1. Модернізація об'єктів дизайну завдяки використанню українського орнаменту

Прийоми використання УО базуються на основних положеннях дизайн – проектування. Декоративний прийом – це сукупність елементів, що становлять зовнішнє оформлення архітектурної споруди або її інтер'єрів. Розрізняють «активний» декор, пов'язаний з його функцією і формою. А також «пасивний» декор, не відповідний розчленуванням форми і залучений лише для прикраси інтер'єрів будинку або об'єкту. Пасивний та активний декор можуть використовуватися як УО в сучасному інтер'єрі.

Технологічний прийом складає сукупність виробничих методів і процесів у певній галузі виробництва, а також науковий опис способів виробництва. УО може наноситися різними способами. Технологія вишивки має такі види: гобелен, ниткова графіка, хрестик, ажурне та стрічкове плетіння, бісерна, золотом, шовком, аплікацією. Технологія нанесення на різні типи поверхонь складається з об'ємності, рель'єфності, витинання,

площинності, оцифрування.

Композиційні прийоми полягають у створенні гармонійного та естетичного середовища. При використанні терміну «композиційний» мається на увазі якісна оцінка, що характеризує завершений твір. Композиційні прийоми складають собою систему, яка включає види, категорії, елементи, засоби композиції, які є важливими при використанні УО в сучасному інтер'єрі. Композиційні прийоми поєднують всі якісні характеристики об'єкту дизайну, створюючи його довершеним. Створення гармонії при використанні УО – це важлива задача для дизайнера. По закінченню дизайн – проектування сучасного інтер'єру всі елементи повинні мати певне співвідношення форм, кольорів та масштабів.

Приєм освітлення використовується в дизайні для об'єднання або деталізації форм, елементів декору. Освітленню приділяється особлива увага, оскільки воно надає об'єкту форми, об'єм. Без світла об'єкти не мають індивідуальності та сприймаються людиною непоміченими. В проектуванні виділяють такі види освітлення: локальне, загальне, фонове та силуетне, контурне, світлодинаміка, проектування графіки на фасад, ландшафтне освітлення. В будь-якому з видів освітлення може бути застосований УО, починаючи від оформлення клумб і закінчуючи медіафасадами.

Зорові ілюзії сприйняття використовується як прийом в дизайн – проектуванні, завдяки яким можна змінити істинне сприйняття об'єктів, приховати недоліки, здійснити вплив на глядача. Зорові ілюзії – спотворення зорового сприйняття приватних ознак тих чи інших предметів. Зумовлені насамперед дією механізмів, що забезпечують константність видимих розмірів і форм об'єктів. Цей прийом упродовжується рідше при дизайн – проектуванні інтер'єру. При застосуванні УО, що походять від трипільської культури, можна широко використовувати ефект зорових ілюзій.

Приєм естетичного сприйняття. Естетика – наука, що вивчає специфічний досвід освоєння оточуючої дійсності, чуттєве пізнання світу, споглядальне або творче відношення людини до дійсності, у процесі чого людина відчуває, переживає стан духовно – чуттєвої ейфорії, піднесення, радості, катарсису, духовної насолоди. Саме відчуття естетики формує створення певного художнього образу, форми та змісту, які можуть бути присутніми в УО. Духовна цінність повинна бути присутньою в об'єкті дизайну.

Архетипічна складова УО зробить об'єкт дизайну більш емоційно сприйманим.

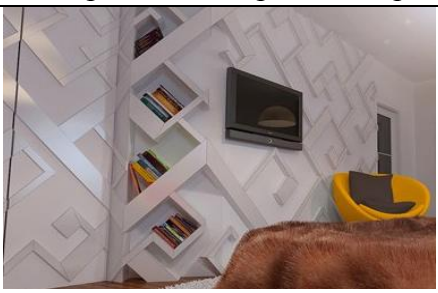
Стилізація форми – процес художнього узагальнення, спрощення форми, результатом якого є створення лаконічного графічного образу стилізованого об'єкту. Цей образ може бути знаком, символом вихідної форми. У процесі стилізації вихідна форма проходить ряд послідовних змін, в яких форма набуває або втрачає об'єм, колір, текстуру, фактуру і набуває виразного силуету, перетворюється в легко впізнаваний графічний образ, яким і повинен стати УО в сучасному інтер'єрі.

Приклади використання вищевказаних прийомів зведені в таблицю 1, де

П – найменування прийому.

Таблиця 1.

Прийоми дизайн – проектування з використанням українського орнаменту

П	Використання УО	П	Використання УО
Декоративний прийом		Технологічний прийом	
	Ресторан «Червона калина»		Витинанки Лори Фрік. Виставка в Нью Йорку.02.07.2012р.
Композиційні прийоми		Прийом освітлення	
	Інтер'єр будівлі Полтавського земства.		ТОВ «ПК «Лідер» підсвітка підлоги, стін
Зорові ілюзії сприйняття		Прийом естетичного сприйняття	
	Ресторан «Червона калина», 2005 р.		Музей Т.Г.Шевченко. Реставрація Л. Скорик. 2003 рік.
Прийом архетипізації		Стилізація форми	
	Дизайнерське рішення українського кафе в Англії		Дизайн інтер'єру готельно – ресторанного комплексу. Л. Давидюк. 2012рік

На рис. 2 вказані шляхи впливу прийомів використання УО при проектуванні об'єктів дизайну. Таким чином можна узагальнити використання українського орнаменту в сучасному інтер'єрі. Їх можна розширити і на проектування будь яких об'єктів дизайну.

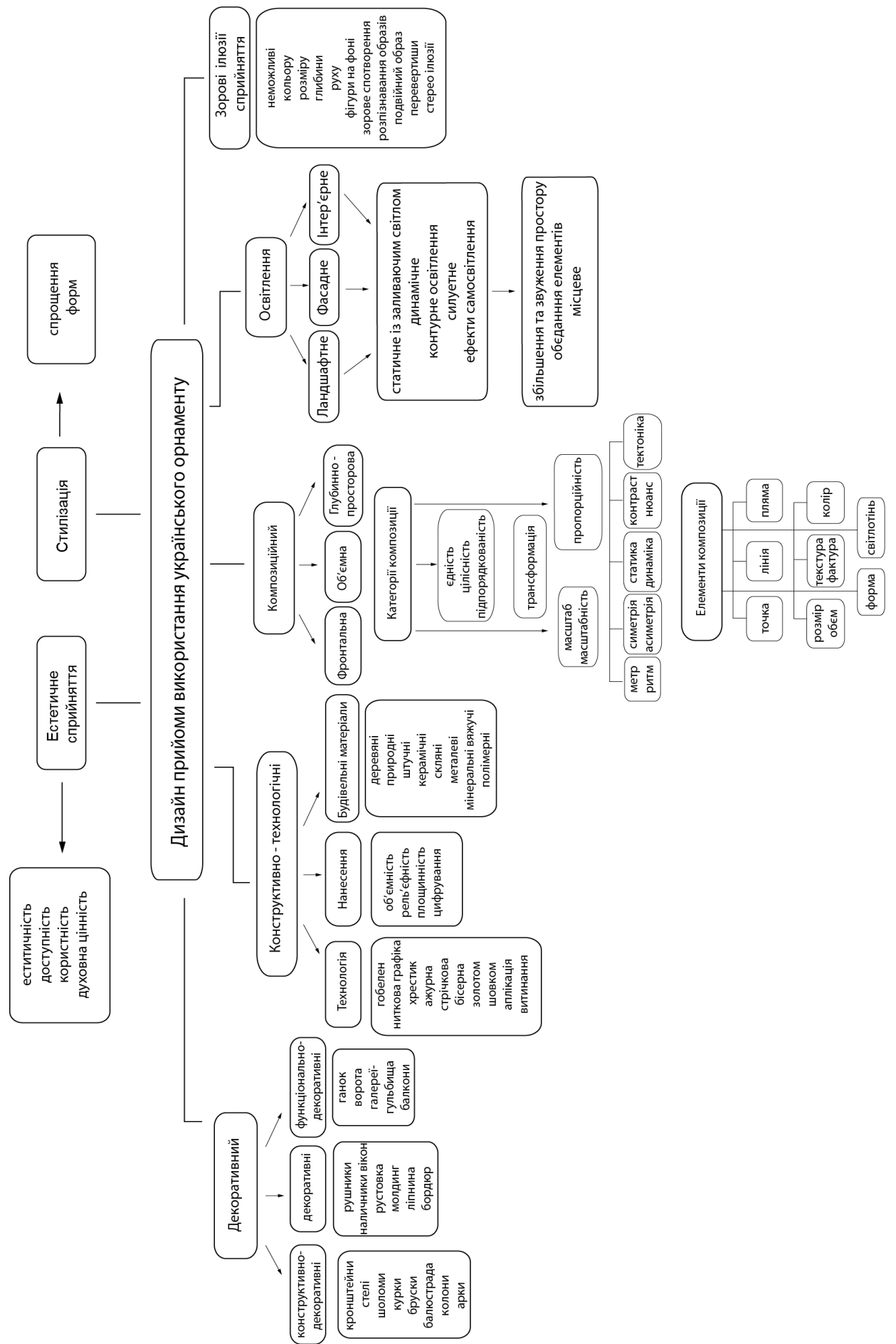

Рис. 2. Шляхи впливу прийомів використання УО в об'єктах дизайну.

Висновки. Для дизайну сучасного інтер'єру в національному стилі були запропоновані такі прийоми використання УО як декоративний, технологічний, композиційний, освітлення, зорових ілюзій, естетичного сприйняття, стилізації форми.

Перспективи подальші дослідження припускають необхідність визначити термін «національний стиль в інтер'єрі», оскільки на сьогодні він опрацьований недостатньо.

Література

1. Дубинський В.П. Архитектурно – художественные принципы проектирования цветоцветовой среды современного города // Сучасні проблеми архітектури і містобудування – К.: КНУБА, 2006. – Вип. 15. – 44–55с.
2. Коваль Л.М. Принципи формування дизайну предметно – просторового середовища засобами LED–технологій. Дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.07 / ХДАДМ. – Харків.: ХДАДМ 2012. –278с.
3. Лобода О.В. Відмінності українського орнаменту за історико – географічними регіонами України // Місце дизайну в промисловій політиці України Всеукраїнська студентська конференція, м. Черкаси, 20–21 квітня 2010. – Черкаси.: ЧДТУ, 2010. –100 – 105 с.
4. Нікішенко Ю. І. Орнамент як джерело дослідження етнічної культури України (на матеріалах ХІХ – початку ХХ ст.). Автореферат дис. ... канд. історичних наук: 17.00.01 / Нікішенко Ю.І.: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. — К.:НАККМ 2004. — 21 с.
5. Паранюшкин Р.В. Композиция. – М.:Феникс, 2005. – 79 с.
6. Сапунова М.Ю. Архитектурно – композиційні прийоми мусульманських громадських будівель Криму ХІІ – ХVІІІ ст.: Дис. канд. архітектури: 18.00.01 / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів.:Львівська політехніка, 2007. – 176 с.
7. Соколюк Л.Д. Формоутворення та естетичне сприйняття в українському народному мистецтві / // Вісник ХДАДМ. — Харків.: ХДАДМ, 2002. — №2. — 34–38 с.
8. Цой Н. П. Систематизация и конструирование орнаментальных структур (на примере корейских национальных орнаментов): Автореферат дис. ... канд. технічних наук: 05.01.03 / Цой Н. П.: Киевский национальный университет архитектуры и строительства – К.: КНУБА, 2001. – 22 с.
9. Юрченко І.А. Візуальні й морфологічні закономірності орнаменту гуцульської різьби та їх використання в сучасній мистецько–освітній практиці: дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.06 / Юрченко І.А.: Львівська національна академія мистецтв – Львів.: Львівська національна академія мистецтв, 2007. – 26 с.
10. Українська вишивка «хрестиком» на сучасних меблях від київської студії Shimma. 2010 – 2012 shnick.com.ua – <http://shnick.com.ua/archives/20332>

Аннотация

Кузнецова И.А., Лобода О. Приёмы использования украинского орнамента в современном интерьере. При дизайн – проектировании интерьера применяются определенные приемы использования украинского орнамента, с помощью которых пространство и объекты дизайна приобретают соответствие с новыми требованиями. Исследованы такие приемы дизайн–проектирования как декоративный, технологический, композиционный, освещения, зрительных иллюзий, эстетического восприятия, стилизации формы.

Ключевые слова: украинский орнамент, интерьер, приемы, дизайн – проектирование.

Abstract

Kuznetsova I.O., Loboda O.V. Receptions of use of the Ukrainian ornament in a modern interior. The certain receptions of use of the Ukrainian ornament are applied in designing of an interior. The space and objects of design with the help of these receptions get conformity with new requirements. Such receptions of designing as decorative, technological, composite, illumination, visual illusions, harmonization and stylization of the form are investigated.

Keywords: The Ukrainian ornament, interior, receptions, designing.